

Капелюх Д. Р. Роль екологічного виховання в розвитку учнів. Д. Капелюх. - Zbiór artykułów naukowych recenzowanych. (1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej NaukowoPraktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii. (30.01.2018) - Warszawa, 2018. - s. 108 — 110. Режим доступу: http://xn--e1aajfpeds8ay4h.com.ua/files/73_03.pdf

СЕКЦІЯ 13. ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ.

ПІД-СЕКЦІЯ 1. Виховання і освіта.

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ У РОЗВИТКУ УЧНІВ

Капелюх Д. Р., заступник директора з виховної роботи Тербовлянського навчально–реабілітаційного центру, Тернопільська область, Україна.

Ключові слова: екологічне виховання, учні мета, завдання, ставлення до природи, чуттєве сприймання.

В умовах сьогодення гостро постали перед людством екологічні проблеми. Їх безліч. Головною причиною усіх негараздів природи була і залишається людина. Не усвідомлюючи свого місця у навколишньому природному середовищі, вона шкодить насамперед собі, своїм нащадкам.

У сучасній педагогіці поняття «екологічне виховання» визначається як процес формування у дитини бережливо, турботливого, свідомого ставлення до природи і місця людини в ній, що проявляється у природо-доцільній поведінці [7]. Головна мета екологічного виховання — становлення компетентної особистості, яка характеризується емоційним сприйняттям краси природи, розвиненістю екологічної свідомості, мислення, розумінням відповідальності за стан природи, екологічно-орієнтованою поведінкою, наявністю відповідних знань [1,2,8].

Ось чому зараз перед учителями та вихователями, в тому числі і навчально-реабілітаційного центру, постає завдання екологічної освіти і виховання учнів, починати з найменших школярів і закінчуючи найстаршими. Наймолодші сприймають на віру все сказане вчителем, його думка є для них авторитетною, ніж думки друзів-однолітків, інших дорослих [4]. Вони значно

Капелюх Д. Р. Роль екологічного виховання в розвитку учнів. Д. Капелюх. - Zbiór artykułów naukowych recenzowanych. (1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej NaukowoPraktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii. (30.01.2018) - Warszawa, 2018. - s. 108 — 110. Режим доступу: http://xn--e1aajfpeds8ay4h.com.ua/files/73_03.pdf

емоційніші, ближче до серця сприймають негаразди інших, сильніше співпереживають.

Як свідчить багаторічний досвід, іноді педагоги припускаються помилки, використовуючи прагматичний підхід під час формування ціннісного ставлення дітей до природи. Прагматичний підхід або практицизм у ставленні до природи вибудовується на основі знань про користь природи. Вихователі формують у дітей шкільного віку бережливе ставлення до природних об'єктів та явищ, мотивуючи його фразою: «Природу треба любити, бо вона нас годує, дає матеріали для житла, одягу тощо» [3,4]. Втім, такий підхід себе не виправдовує, з однією простої причини, адже мислення дітей є конкретним. Діти спостерігають, що годує їх мама, одяг купують у магазині, воду очищують спеціальним фільтром, тому їм важко досягнути складності взаємозв'язків між людиною і природою.

Виникає логічне питання, що здатні побачити діти у природі таке, що змусить їх пригорнутися до неї душою і не дозволить у майбутньому заподіяти зла? Насамперед — красу і тендітність. Тому перед педагогами, вихователями постає завдання сформувати у дітей естетичне ставлення до природи, вміння помічати її красу, милуватися об'єктами та явищами природи, відчувати свій фізичний та емоційний зв'язок з нею. Краса пробуджує моральні, тобто власне людські якості, а знання про унікальність, тендітність та крихкість природи, взаємозв'язки та залежності спонукають до дій задля її збереження, відновлення, поліпшення.

Екологічне виховання дітей відбувається через чуттєве сприймання та емоційні враження, на основі яких і здійснюється формування уявлень про світ природи, елементарні зв'язки та взаємозалежності між явищами та об'єктами природи і людиною. Такі уявлення є результатом тривалого

Капелюх Д. Р. Роль екологічного виховання в розвитку учнів. Д. Капелюх. - Zbiór artykułów naukowych recenzowanych. (1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej NaukowoPraktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii. (30.01.2018) - Warszawa, 2018. - s. 108 — 110. Режим доступу: http://xn--e1aajfpeds8ay4h.com.ua/files/73_03.pdf

педагогічного впливу, який забезпечує використання різноманітних засобів у роботі педагогів з учнями. З огляду на те, що діти молодшого шкільного віку вже мають певний досвід спілкування з природою, і їхньою специфічною рисою є бурхливий емоційний відгук на явища і об'єкти навколишнього світу, формування екологічної свідомості доцільно здійснювати через емоційну сферу [5,9]. Адже людина, яка серцем відчула і зрозуміла красу природи, дбатиме, оберігатиме її як джерело радості і щастя. Формування здатності захоплюватися красою, відчувати себе невід'ємною частиною природи, оберігати та раціонально використовувати природні ресурси – це взаємозалежні нерозривні складові екологічного виховання.

Література:

1. Екологія і закон. Екологічне законодавство України у двох томах. Відп. ред. В. І. Андрейцев - Т. 1. - 1998. - 576 с. - Т. 2. - 1998. - 702 с.
2. Кайку М. Візії: як наука змінить XXI століття. - Львів: Літопис, 2004. - 544 с.
3. Кацан М.І., Щуцька О.І. Здобутки сучасної сурдопедагогіки на прикладі навчально-реабілітаційного центру. Молодь в умовах нової соціальної перспективи : Зб. наук. праць. - Вип. 16. - К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2017. С. 477 — 488. Режим доступу <http://kod.npu.edu.ua/index.php/konferentsii/25>
4. Кульбіда С.В. Освіта XXI століття Дефектологія. - № 2. - 2006. - С.54 – 56. Режим доступу irbis.npu.edu.ua
5. Кульбіда С.В. Філософські підходи теоретико-методологічної бази спеціальної освіти: джерела розвитку нечуючої особистості / С.В. Кульбіда // Жестова мова й сучасність : зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 7. – С. 175 – 196. Режим доступу <http://lib.iitta.gov.ua/1983>
6. Кучерявий В. П. Екологія. - Львів: Світ, 2000. - 493 с.
7. Мусієнко М. М., Серебряков В. В., Брайон О. В. Екологія. Тлумачний словник. - К.: Либідь. - 376 с.
8. Мягченко О.П. Основи екології: підручник Режим доступу druchniki.com/15130616/ekologiya/ekologichna_osvita_
9. Kulbida S.V. Polipshennia yakosti navchannia hlukhykh ditei shliakhom vykorystannia zhestovoi movy :Dydaktychni ta sotsialno-psykholohichni aspekty korektsiinoi roboty u spetsialnii shkoli. – Naukovo-metodychnyi zbirnyk. – Kyiv, 2005. – S.333 – 337.